I. évfolyam 8. szám. Egyes szám ára 1 kr. (2 fillér.) Szombat, 1900. deczember 8.

Előfizetési árak:
Helyben:
Egész évre 6 korona
Félévre . 3 „
Vidékre:
Egész évre 12 korona.
Félévre . 6 „
Egyes szám ára 1 kr. (2 fillér.)

ÚJ DEBRECZENI
FRISS UJSÁG
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik:
mindennap
hétfőn és ünnep után való napon is.
Hirdetések dijszabás szerint.
Egyes szám ára 1 kr. (2 fillér.)

Szerkesztőség: Kossuth-utcza 13. szám.
A lap szellemi részét illető közlemények ide küldendők.

Főszerkesztő: SAS EDE.

Kiadóhivatal: Kossuth-utcza 13. szám.
Előfizetések, hirdetések és reklámközlemények itt vétetnek fel.

Lemészárolt gyermekek. — A kisvárdai ólomforintosok.

A vidéki városok fejlesztése.

Debreczen, decz. 7.

Egy nagytekintélyü fővárosi hirlapból vesszük át az alábbbi fejtegetéseket, melyek bár *Debreczent* csak röptében érintik nagyon behatóan és meggyőzően érvelnek a vidéki városok érdekei mellett. Ime:

A letünő század gazdasági és szocziális fejlődésében kétségkivül egyike a legkimagaslóbb vonásnak a városi elemek szaporodása, iparnak kereskedelemnek tulsulyra jutása. — Akkora várost, mint London nem látott soha a világ s az amerikai kontinensen a fejlődés ez iranyban talán még féktelenebb, még szembeötlőbb, mint Európában. Sokan örülnek rajta, mások kifogást tesznek az ellen, hogy a városok a vidék rovására, oly nagy mértékben szaporodnak és fejlődnek, mert ezzel együtt fejlődnek a városi élet bajai is, a pauperizmus, prostituczió és száz más hasonló betegség. Felhangzik a kiáltás: Vissza a vidékre! s a három nagy vezér-nemzet kebelében rendszeres agitáczió indul meg a vidék javára. Ez agitáczió itt-ott oly erős, hogy egy franczia iró szerint a párisiak már szinte szégyenlik, hogy Párisban laknak s igy a czentrálizáczió bünéhez a maguk részéről hozzájárulnak.

Magyarországon főleg Majláth József gróf volt az, aki a vidék érdekében felszólalt. Anélkül, hogy támadta volna a városokat. rámutatott a vidéki élet örömeire és arra, hogy ezeket szaporitani kell, ha azt akarjuk, hogy a paraszt odatapadjon szülőfalujához és ne vágyódjék sem a városba hivatalszolgának, vagy proletárnak, sem pedig Amerikába.

Elég fontosnak tartottuk a kérdést arra, hogy mélyebben beletekintsünk. Vizsgáltuk a városi népesség szaporodását és azt találtuk, hogy Budapestet leszámitva, a fejlődés szörnyen lassu. Negyven év alatt a törvényhatósági városok népességüket nem birták megkétszerezni, holott minden megtörtént arra nézve, hogy emelkedjenek. Még gyengébb a szaporodás a kisebb, ugynevezett rendezett tanácsu városoknál.

Száz évvel ezelőtt az öreg Schwartner már élénken panaszkodik, hogy a királyi városokban nem lakik több 425.000 embernél, átlag mindenikben csak 8—9000. Magyarország szegény iparban, elmarad még Svédország mögött is és ha Nagyvárad, Vácz, Igló, Arad és Miskolcz akkor még mind mezővárosok, nem egy szabad királyi várost meghaladnak is, falaik között mégis csak a durvább iparágak virágoznak s az iparos rendszerint földmivelő is. Ez a helyzet máig sok tekintetben megváltozott és pedig a városok javára. A vidéki elemek nagy mértékben tolulnak a városok felé, ugy, hogy egyes városokban a helyben született népesség az egésznek 42—45 százalékát alig haladja meg. Ellenben a vidékről bevándoroltak száma igen nagy. Például Temesváron 51, több az ötvennél Kolozsváron. Nagyváradon, mely 1891-ben éppen 54 százalék volt. A dolognak tragikus oldala itten mutatkozik. — Amellett, hogy városaink a vidéki elemeknek nem legrosszabb részét falaik közé gyüjtik, fejlődni még sem birnak annyira, mint várni lehetne. Épen azok, melyek igazán városok, csekély születési többletet mutatnak fel, sőt itt-ott a szaporodás helyett apadással találkozunk, a halálozások száma nagyobb, mint a születéseké. Tizenöt, 1878—79-ig terjedő évnek átlaga szerint ebben a szomoru kategóriában ott szerepel Komárom, Nagyvárad, Temesvár és Pozsony, Pécs maga is alig menekül meg attól, hogy szinte ezek közé a fekete városok közé ne jusson. Kassa, Arad, Kolozsvár, és maga Debreczen szintén nem sokkal jobban áll, ellenben Félegyházán, Makón, Békés-Csabán a születési többlet 10—14 százalékra emelkedik.

Nekünk ugy látszik, hogy ha ezen a helyzeten segiteni nem birnak, ha városaink közül azokat, amelyek igazán városok, a helyes és kifogástalan emelkedéshez juttatni nem tudjuk, feneketlen hordóba öntözzük a vizet s a vidéknek a városokba konczentrált fölöslegét hiába forditjuk a tátongó hézagok betöltésére.

Nézetünk szerint az ipar fejlesztésére irányuló mozgalom igazában eredményes csak akkor lehet, ha a jelzett bajokon segiteni tudunk, ha városainak önmaguktól is birnak fejlődni. Különben a vidék fölöslegét hiába adja át s az apák törekvéseit a kihaló, elcsenevésző ifjabb nemzedék aligha lesz képes kellően gyümölcsöztetni. Nem lesz városi patriciátusunk és meg leszünk fosztva azoktól a fejlesztő tényezőktől, melyeket az utalizmus nyujt. Ezen segiteni kell. Segiteni lehető gyorsan és gyökeresen. E tekintetben ugy a kormány, valamint a társadalom közreműködésének hálás tér nyilik. Először is ki kell mutatni a mai helyzet okait, azután gondolkozni az orvoslás módjáról. Meg kell szerkesztenünk, ha szabad a szóval élnünk, városunk biológiáját. A külön vámterület egymagában még nem elég ahhoz, hogy a magyar városi élet egészséges fejlődését biztositsa.

A deczentralizáczióit vidéki városaink ma sürübben hangoztatják mint valaha s ennek jogosultságát tagadni alig lehet. Kilenczszáz évnek mondhatjuk folytonos és ritkán lankadó törekvéseit, melyekkel eleinte a városi életet megteremteni és felvirágoztatni igyekeztek, mutatják, hogy a föladat nagyon nehéz és nemcsak belátást, hanem okos munkát is kiván. De az is bizonyos, hogy ma több az eszközünk a bajok legyőzésére, mint valaha. Főleg, ha a nyugodt müvelődés tapasztalataihoz, saját észleleteink eredményét csatoljuk. Ez azonban ma el nem érhető egy szerüen azért, mert ezt a mezőt kellően müvelni, ez ideig elmulasztottuk. Pedig e mulasztás azt jelenti, hogy ezreket, sőt százezreket teszünk ki az idő előtt elpusztulás veszedelmének és igy gyöngitjük a nemzeti elmélkedés alapjait.

TÁVIRATOK.

Gyilkos lakatos inas.

Budapest, decz. 7. (Saját tudósitónktól.) Balog Bálint lakatos inas Nagykőrösön összeveszett egyik társával Pál csendőrőrmester fiával. A veszekedés dulakodássá fajult s dulakodás közben Balog kést rántott elő s Pált mellbe szurta. A szerencsétlen fiatal gyermek haldoklik.

Összenőtt csecsemők.

Budapest, decz. 7. (Saját tudósitónktól.) Keszthelyen egy parasztasszony két holt, teljesen kifejlett ágyékig összenőtt leányt szült. Az ikrek mellbőre oly tág, hogy a gyermekek megfordithatók. A csodaszülötteket a keszthelyi muzeumba helyezték el.

A zaklatott kereskedők.

Budapest, decz. 7. (Saját tudósitónktól.) A budapesti kereskedők a hirdetési pénzbirságok dolgában népes értekezletet tartottak. Az értekezlet elhatározta, hogy Hegedüs kereskedelemügyi miniszterhez felirnak a jogtalan és terhes zaklatások gyors megszüntetése végett.

Az előadás reformja a tanoncz-iskolákban.

Temesvár átirata Debreczen városához.

Debreczen, decz. 7.

Temesvár város még mult év junius 25-én tartott közgyüléséből feliratot intézett a képviselőházhoz, melyben kérte, hogy az előadások a tanoncz-iskolában ne az esti órákban többször hetenként, hanem a hét egy bizonyos napján, egész napon át tartassanak.

Temesvár város egyidejüleg kisérletképpen be is vezette a tanoncz-iskolába ezt a módszert s egy éven keresztül az ottani inasgyerekek egyszer hetenként, minden kedden, különböző csoportokra felosztva, reggel 8-tól 12-ig és délután 2-től 6-ig nyertek oktatást a tanoncz-iskolában.

Ez az egy esztendei kisérlet bebizonyitotta, hogy az előadás ilyen formán való reformálása a tanoncz-iskolákban, igen üdvös volna. A nappali tanitás mindenesetre nagyobb eredménynyel járna, mert az egész napi s legtöbb esetben fáradságos munkától elcsigázott tanoncz, a legjobb akarata mellett sem képes kellő figyelmet és éberséget tanusitani az esti előadás iránt.

A napi munkában elcsigázott inasgyerekek alig hiszik, hogy este az üzletből, vagy a műhelyből szabad levegőre juthatnak, egyikőjüknek sincs valami nagy kedve profán ismereteiket gyarapitani s csak ugy immelámmal ülnek bele az iskolai padokba, mert muszáj, nehogy a gazdát megbirságolják. Ez okból érthető tehát, ha a tanoncz-iskolákban a tanitás eredménye jóval mögötte marad a jogos kivánalmaknak.

Innen van az is, hogy a kereskedőt és iparost semmiért sem birságolják oly sürün, mint tanonczának iskola-mulasztásáért.

A tanoncz erkölcsi életére pedig valóságos méreg az esti órák tanitása, amit számtalan példák bizonyitottak már. Igy pl. hány esetben fordult elő, hogy a tanoncz az iskolába menés ürügye alatt este eltávozott főnöke üzletéből s féléjszakákon át bolyongott a város külömböző részeiben, erkölcstelen, rossz társaságokba keveredve s az iskolának feléje sem ment.

A nappali előadás esetén erre alkalma sem volna, de meg az ellenőrzés is könnyebb nappal, mint este, amint ezt fényesen bebizonyitotta a temesvári kisérlet. Statisztikai adatokat gyüjtöttek Temesvártt a nappali előadás eredményéről s ezek a kétségtelen hiteles adatok bebizonyitották, hogy a nappali előadás minden tekintetben kielégitőbb eredménynyel járt az esti előadásoknál. Az elmulasztott tanórák hasonlithatatlanul kevesebbek voltak s a tanonczok az előadott tantárgyak iránt jóval nagyobb figyelmet tanusitottak.

A temesvári ujitás a nappali oktatást két részre osztja, délelőtt és délutáni előadásra, oly formán, hogy a mely gazdának két tanoncza van, az egyik a délelőtti, a másik a délutáni előadásra megy.

Temesvár most az ország összes törvényhatóságait átiratban kereste meg, hogy csatlakozzanak a tanoncziskola tervezett ujitásához s hasonszellemü feliratot terjesszen a képviselőház elé.

Az átirat tegnap érkezett Debreczen városához s hisszük — amennyiben az ujitás tényleg üdvös, ugy a gazdákra, mint a tanonczokra nézve — hogy Debreczen is csatlakozik a mozgalomhoz, amely nagy haladást jelent a tanonczoktatás terén.

Vadállatias férj.

Leforrázta a feleségét.

(Saját tudósitónktól.)

Debreczen, decz. 7.

Vadállatias kegyetlenséggel nyomoritotta meg tegnapelőtt este *Molnár* Sándor debreczeni favágó tulajdon hitvesét, egy gyöngélkedő, vézna asszonyt. A megnyomoritott feleség most élet-halál közt lebeg az édes anyja lakásán, ahova a szomszédok vitték könyörületességből, miután az ura holtra kinozta.

A felháboritó eset részleteiről tudósitónk a következőket irja:

Molnár Sándor favágó a *Hadházi-utcza* 16. számu házban lakik. Az egyszerü napszámos embert szomszédai becsületes, iparkodó gazdának ismerték, aki nap-nap után szorgalmasan eljárt munkája után. Felesége beteges, gyenge asszony, de hogy férje nehéz sorsán némileg segitsen, ő is eljárt a háztól napszámba mosni, s férj és feleség egy ideig a legboldogabb házaséletet élték.

Egy idő óta azonban a jóravaló napszámos ember mértéktelen ivásnak adta magát. Tökéletesen elhanyagolta dolgát s idejét folyton a korcsmákban töltötte el. Ez a megváltozott állapot aztán folytonos czivakodást idézett elő a házastársak közt. Az asszony eleinte szép szóval igyekezett züllésnek indult férjét a jó utra visszatériteni, majd midőn látta, hogy könyörgése, kérelme az elvetemült embernél mit sem használ, durva szidalmakkal illette, valahányszor holt részegen került haza a korcsmából.

Tegnapelőtt este, ugy kilencz óra tájt Molnár ismét tökrészegen került haza a korcsmából s midőn felesége ezért neki támadt, a részeg ember hirtelen neki esett a vézna asszonynak s kegyetlenül ütlegelni kezdte. Midőn pedig ökle az ütlegektől kiállott, botot ragadott s azzal verte agyba-főbe a szegény asszonyt, végre pedig, hogy vadállatias kegyetlensége teljes legyen, fölkapta a tüzhelyen levő fazék *forró vizet és végig öntötte a földön iszonyu kinok közt vonagló asszonyon.*

Midőn pedig látta, hogy az asszony már moczczanni sem bir, fogta a botját s nyugodtan, mintha mit sem tett volna, eltávozott. Az utczán még jókedvüen dudorászott is s a legközelebbi korcsmába tért be.

Molnár Sándorméra a szomszédok akadtak rá, eszméletlen állapotban feküdt a földön elterülve. Sulyos égési sebeit, mig a közelből orvost kerítettek elő, olajjal kenték be, majd különböző szerekkel élesztení kezdték, amitől a tönkrenyomoritott asszony eszméléthez jött.

A délután folyamán a szomszédok kocsira tették a szerencsétlen asszonyt és az édes anyja lakására vitték, ahol gondos ápolásban részesül ugyan, de életben maradásához mindazonáltal kevés a remény.

Molnár Sándor, a brutális férj, mióta eltávozott, feléje sem nézett portájának.

A fölháboritó esetet nem jelentették fel a hatóságnál.

A kisvárdai ólomforintosok.

Letartóztatott pénzhamisitók.

— Saját tudósitónktól. —

Debreczen, decz. 7.

Szenzácziós pénzhamisitásnak jött nyomára a napokban a *kisvárdai* csendőrőrs. A pénzhamisitó banda fejét *Heisler* Gábor kisvárdai korcsmáros személyében a csendőrség már le is tartóztatta és tegnapelőtt kisérték át feleségével együtt erős fedezet alatt a *debreczeni* királyi ügyészség fogházába.

A szenzácziós esetről tudósitónk az alábbiakat irja:

Kisvárdát és vidékét pár hét óta egy ismeretlen pénzhamisitó banda hamis ezüstforintosokkal árasztotta el. A hamisitott egyforintos tallérok ólomból készültek és elég ügyesen vannak hamisitva, hogy csak a gyakorlottabb szem veheti észre az utánzatot.

A csendőrséghez nap-nap után, sürün érkeztek a panaszok, kivált a köznép részéről, kik leginkább ültek fel az utánzott talléroknak. A legnagyobb erélylyel s a legnagyobb titokban látott hozzá a kisvárdai csendőrőrs a titokzatos pénzhamisitók kézrekeritésére, minek csakhamar meglepő eredménye is lett, mert pár napi kutatás után alapos gyanuokok alapján letartóztatták Heisler Gábor kis-várdai korcsmárost, s — noha a vizsgálat még nem deritette ki — igen valószinü, hogy a hetvenhárom éves ember feje annak a bünszövetkezetnek, amely a kis-várdai ólomforintosokat nagyszámban gyártotta.

Az öreg korcsmáros bünössége mellett leginkább az a körülmény szól, hogy nehány hónap előtt valami elzüllött, ismeretlen embert fogadott a házába, akit bőségesen ellátott élelemmel, itallal s minden képzelhető kényelemmel, ami egy embernek csak szükséges.

Attól a pillanattól, hogy Heisler házába fogadta az ismeretlen embert, ugyancsak bőven pénzelt, a különben földhöz ragadt szegény korcsmáros, sőt Heislerné egyszer-mászor el is dicsekedett a szomszédoknak, hogy milyen jó módba juttatta őket az uristen egyszerre. Megütötték biz ők a főnyereményt az osztálysorsjegyen.

A jámbor falusi nép el is hitte az öreg korcsmárosnénak ezt a mesét s egyik-másik irigy szemmel sanditott az agg házaspárra, hogy milyen szerencse is érte őket öreg napjaikra. Csak azt nem birták észszel felfogni, hogy voltaképpen minek tartják az öregek olyan nagy tiszteletben házukban azt az idegen embert.

A korcsmárosok tulságos dicsekedése és az ismeretlen idegen tartása a csendőrök fülébe is eljutott, amit a csend éber őrei a kisvárdai hamis forintosokkal hoztak kapcsolatba s a hét elején váratlanul megjelentek Heislernél házkutatást tartani.

Heisler és a felesége a csendőrök váratlan megjelenésén iszonyu zavarba jöttek s mindketten remegve, halálsápadtan tiltakoztak a házkutatás ellen.

A csendőrök gondosan átkutatták az egész házat, de sem hamis pénzt, sem pedig ennek gyártásához szükséges eszközöket a házban nem találtak. Ggyanus viselkedésük miatt azonban ugy az embert, mint asszonyt letartóztatták s e hó 5-én szerdán a debreczeni kir. ügyészséghez kisértek.

A leggyanusabb az öregek bünössége mellett, hogy az az ismeretlen idegen, aki náluk tartózkodott midőn a csendőröket észrevette hirtelen eltünt, s azóta nyoma veszett. A legszorgalmasabb kutatás mellett sem birnak ráakadni a hatóság emberei. Heislerék pedig semmiféle felvilágositást nem akarnak adni a rejtélyes egyén kilétéről, sem az ügyészség embereinek, sem a csendőröknek.

A pénzhamisitás ügyében a hivatalos nyomozás most a legnagyobb aparátussal indult meg s remélhető, hogy rövid idő alatt sikerül a hatóságnak lerántani a leplet a titokzatos bandáról.

A letartóztatott házaspárt, mivel ez ideig sem került még pozitiv adat a biróság kezébe, az uj bünvádi perrendtartás értelmében, a legközelebbi napok egyikén valószinüleg szabadon bocsátják, de a nyomozást tovább is folytatják.

Lemészárolt gyermekek.

— Bosszuálló cselédleány. —

(Saját tudósitónktól.)

decz. 7.

Pétervárad lakosságát borzasztó gyilkossági eset tartja izgalomban, melyet egy elvetemedett cselédleány gazdája iránti bosszuból követett el.

Rajkovics Milovaj péterváradi fiatal gazdaember szolgálatában állott Nikics Mária cselédleány, a ki hosszas szolgálata után teljes bizalmát birta a családnak. Az összel Rajkovics kocsisminőségben fölfogadott egy Kurmics Dusán nevü legényt, a ki csakhamar beleszeretett a cselédleányba s a leány viszonozta is szerelmét. Ez időtől kezdve ugy a leány, mint a kocsislegény elhanyagolták a dolgaikat, olyannyira, hogy a gazda kénytelen volt a kocsist elbocsátani.

A leány látszólag megnyugodott, de Rajkovicsné azt tapasztalta, hogy a kocsis elbocsátása óta majdnem mindennap eltünik valami a háztól. Végre rájöttek, hogy az elbocsátott kocsis éjjelenként bejár a leányhoz s ilyenkor mindig megrakodva távozik.

Vasárnap éjjel Rajkovics megfogta a legényt az udvaron, a mint épen egy hatyuval akart távozni, melyben többféle ruhanemüt és husféléket találtak, Rajkovics a legényt jól elverte, a leánynak pedig fölmondták a szolgálatot.

Szerdán reggel Rajkovics feleségével elment a hetipiaczra, otthon hagyva a cselédleányt s egy 4 éves fiucskát és egy három éves kis leányt. A gonosz leány, a mint egyedül maradt, a két kicsikét kivitte az istállóba és ott mind a kettőnek elvágta a nyakát s aztán azon véresen bedugta őket a jászol alá és szalmával betakarta őket. Azután összeszedte asszonyának arany nyakpénzeit és elszökött a háztól.

Rajkovicsék, mikor hazaértek, keresték a gyermekeket és a leányt, de természetesen nem találták őket, tehát végre Rajkovics hátra nézett az istállóba, hol a lovak nagyon prüszköltek. Alig hogy a szalmát szétháryta, a jászol alatt megtalálta két kis gyermekének véres hulláit.

Az esetet azonnal bejelentette a csendőrségnek, melynek sikerült a gyilkos leányt szeretőjével együtt Karlóczán elfogni. Mindkettőt átadták a biróságnak.

UJDONSÁGOK.

* **Jókai apósának öngyilkossági kisérlete.** *Budapestről* telegrafálja tudósitónk: A Vörösmarty-utsza 73. számu háznak egy kis butorozott szobájában ma reggel fölvágta az ereit Grósz Mór 55 éves szeszfőző. Sok vért vesztett; de a házbeliek még elég jókor vették észre, hogy megmenthessék. A mentőket hivták el, a kik Grósznak a sebeit bekötözték és az életunt embert bevitték a Rókus-kórházba. Grosz Mór az édes apja Jókai Mór nejének, Grosz Bellának, a ki már régebben elváltan él családjától. Hogy miért akarta magát kivégezni, azt nem tudják. A Jókai apósa tudvalevőleg valamikor *Debreczenben* lakott s bizonyára lesznek még a városban, akik az életunt öreg urat személyesen is ismerik.

* **Az öreg honvéd halála.** Nagyváradról jelenti levelezőnk: Az itteni Cseszlivo intézetben, a hol a város szegény, elaggott polgárait ápolják, most halt meg egy hetven esztendős aggastyán, *Borbély* Károly, aki valamikor vitéz katonája volt a szabadságharcznak. Tizenhét csatában vett részt az öreg, akinek a háborun kivül az élettel is volt elég küzdelme és keserüsége. Egyik fia megtébolyodott, most is a budapesti elmegyógyitó intézetben van; a másik pedig kegyetlenül bánt az öreggel. A tehetetlen aggastyán fölkereste őt Budapesten, panaszkodva, hogy agg kora miatt keresetképtelen. A fiu erre kivezette őt a Dunapartra s mikor az öreg kérdezte, hogy mit csináljon; igy felelt:

— Itt van egy zsineg: kötözze össze a kezét lábát és ugorjék a Dunába!

Az aggastyán zokogva dőlt a part kőkoczkáira; ott találta a rendőrség, mely aztán elszállitotta Nagyváradra, ahol a menedékházba tették. Az öregre később *tizenkétezer forint örökség szállott*, s arról végrendeletet csinált. A köteles részen kivül egy fillért se hagyott szivtelen fiára, hanem az egész örökséget *Nagyvárad város szegényeire testálta.*

* **A kereskedő ifjak vitaestéi.** A debreczeni kereskedő ifjak elhatározták, hogy a tél folyamán többször, hetenként vitaestéket rendeznek önképzőkörük helyiségében. A vitaestéknek igen fontos czéljuk van, t. i. a kereskedő ifjak helyzetén miként való javitása kerül egy-egy alkalommal megvitatás tárgyává. Minden este más-más kérdést vetnek fel, amely a tagok közt élénk vitára ad alkalmat. Tegnapelőtt, e hó 5-én tartották az első vitaestét, a midőn a főnök és alkalmazott közti felmondási idő mikénti szabályozása került megvitatás alá. Tudvalevő ugyanis, hogy a törvény hat heti felmondási időt szab a főnök és alkalmazott közt, de sok olyan eset van, ahol e felmondási idő a főnök és segéd közti kölcsönös megállapodás folytán két hét. Ennek megakadályozását szeretnék a kereskedő ifjak törvénybe iktatva látni. A legközelebbi vita estén a teljes vasárnapi munkaszünet és a záróra szabályozásának kérdése kerül megvitatás alá. Kár, hogy az érdekes vita esték iránt a kereskedő ifjak oly csekély érdeklődést tanusitanak. Mint

értesülünk a vita estéken ezután *Sesztina* Lajos vaskereskedő, a debreczeni kereskedő ifjak önképző egyesületének elnöke fog elnököli.

* **Őrült a vonaton.** Megrázó jelenetnek voltak tanui tegnap reggel a nyitravölgyi vasut utasai. Jurcsák Ferencz apáti jómódu iparoson már huzamosabb idő óta az elmezavar tünetei mutatkoztak. Felesége végre rávette, hogy jöjjön föl Budapestre, hogy itt gyógykezeltesse magát. Tegnap hajnalban indultak el a vasuton. Utközben a beteg csöndesen viselte magát, Nagyfalu és Komját között azonban hirtelen kitört rajta az őrültség, fölugrott a kocsiban s ki akart ugrani az ablakon; neje, amint ezt észrevette, melléje ugrott, hogy az ajtótól eltávolitsa, de a küzdelem közben az ajtó fölnyilt és Jurcsákné, aki háttal állott az ajtó felé, hanyattvágódva kibukott a robogó vonatról, miközben ruhája valamiben fölakadt s a szerencsétlen asszony a kerekek alá került. A boldogtalan asszony ott szörnyet halt. A többi utas kiabálására a vonat megállott. De alig, hogy kissé megcsendesedett, az őrült ember egyszerre csak kiugrott a kocsiszakaszból és a mezőn futni kezdett. A vonatszemélyzet és az utasok közül többen utána futottak és hosszas hajszaután sikerült őt elfogni. Megkötözve, további intézkedésig Nagy-Surányban átadták az elöljáróságnak gondozás végett. Mialatt az őrült embert hajszolták, az utasok közül többen visszamentek a véres helyre, hol a szerencsétlenül járt Jurcsákné összetépett holtteste feküdt. Egy pusztai lakos kocsijára föltették és beszállitották Komjátra, honnan azonnal értesitették Jurcsák otthon maradt gyermekeit és rokonságát.

* **A nép barátja.** Óriási népcsődületet okozott ma délben a Piacz-utcza kellő közepén *Kazári Kovács Mihály* napszámos, aki a közelben álló péktől száz darab pereczet vett s azokat apró darabokra tördelve, az odacsődült csavargók közt szétszórta. A nem mindennapi látványra óriási csődület vette körül az eszelős embert, aki a *nép barátjának* vallotta magát. Az 54-es számu rendőr végre kénytelen volt a nép önfeláldozó barátját bekiséri, a hol vallatóra fogták. Értelmetlen feleleteiből ugy látszik, hogy a szerencsétlen elmezavarodott. Egyelőre a rendőrség őrizete alatt van.

* **Kézrekerült betörőbanda.** Jászberényben már hosszabb idő óta rémitgette a lakosságot egy betörőbanda, melynek tagjait azonban mindezideig nem lehetett kézrekeriteni. De tegnap — mint levelezőnk jelenti — sikerült a jól szervezett betörő szövetkezetet ép munka közben tetten érni. *Terényi* István tanyáján próbált épen szerencsét a társaság. Felfeszitették a magtár ajtaját s a tanya előtt álló kocsikat épen telerakták zsákokkal, mikor a cseléd ség felébredt s üldözőbe vette a tolvajokat. Egyet el is csiptek, aki azután rávallott társaira. A vallomás alapján még azon éjjel elfogták *Piroska* Lászlót, *Laszta* Bálintot, G. *Molnár* Istvánt és G. *Molnár* Mihályt, akik egytől-egyig czimeres tolvaj hirében állanak Jászberényben. A betörőket bekisérték a szolnoki királyi törvényszék fogházába. Az ügy folytatásaként már eddig nyolcz embert tartóztattak le, akikről a vizsgálat folyamán kiderült, hogy orgazdák s már régóta összeköttetésben állanak a betörőbanda tagjaival.

* **Hütlen béresek.** Alig multik el nap, hogy nagyobb szabásu dohánycsempészetről ne értesitenének bennünket. Tegnap előtt is — mint téglási levelezőnk irja — nagy dohánycsempészetnek jöttek nyomára. *Bleier* Mór téglási gazdálkodó észrevette a napokban, hogy a dohánypajtájának egy helyen a fala alá van ásva s utána járva a dolognak, meggyőződött, hogy a pajtában száradó leveles szüzdohányból több mint 300 kg. hiányzik. Jelentést tett a dologról a téglási csendőrőrsnek, a hol hamarosan kinyomozták, hogy a károsult szolgálatában álló *Póka* Ferencz, *Kiss* Kálmán és *Kiss* József béresek régóta rendszeresen lopják már a dohányát s azt jó pénzen dohánycsempészeknek adják el. Póka Ferencznél ezenkivül egy veremben elrejtve is találtak még tömérdek magyar dohányt. A hütlen béreseket átadták a debreczeni kir. ügyészségnek.

x **Csokonai után** ki a legjobb költő Debreczenben? Serli Ede utóda Gasparik Antal, mert ő nála találhatók a legjobb költő órák.

x **Hova menjünk délelőtt reggelire, vagy szinház után vacsorára?** Az **„Angol Királynő“ szálloda sörcsarnoka** vagy **étermébe,** melynek tulajdonosa kiváló gondot fordit arra, hogy kitünő konyhája és figyelmes kiszolgálás által az eddig kivivott elismerést fokozza. **Zene estély minden nap,** felváltva **Rácz Károly** és a **Magyari Testvérek** zenekara által.

SZINHÁZ.

Az aranyember.

Péchy Aranka második vendégjátéka.

Jókai poetikus szép szinmüvében mutatkozott be másodszor közönségünknek *Péchy* Aranka. Tegnap is megnyerte a közönség tetszését kedves, behizelgő játékával. Második fellépése azt a véleményt érlelte meg bennünk, hogy kellő iskolával igen használható tagja lesz bármelyik szintársulatnak. Tegnap is sok megérdemelt tapsot kapott. Az előadás jó volt. Komjáthy Timár Mihálya nemes, komoly, átgondolt alakitás. Komjáthyné kitünő Athália, Fáy pedig jó Timea volt. Tanai Krisztyán Tódorja perfekt, befejezett alak. A többi szereplők szintén megállották helyüket.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **A vezérigazgató üzelmei.** Ma este hat órakor fejezte be a debreczeni kir. itélőtábla *Huber* Rudolf, a csődbe került *Mármarosi Népbank* volt vezérigazgatójának nagyszabásu bünperében a főtárgyalást. Ma egész nap *Gavallér* Lajos *mármaros-szigeti* ügyvéd, Huber védője beszélt, aki a sok enyhitő körülményre való hivatkozással enyhe büntetés kért védencze számára. — Maga Huber is rövid védő beszédet mondott ön-ön maga mellett, aztán visszavonultak az itélet meghozatalára. Hosszas tanácskozás után hirdette ki *Bessenyei Széll Farkas* elnök az itéletet, mely szerint a kir. tábla a törvényszék itéletét *két évi* fogházra szállitotta le s ebből is másfél évet kitöltöttnek vett.

§ **Vád a tulvilágról.** Tegnapi ujságunkban részletesen megirtuk *Virág Szabados* János bünügyében tartott esküdtszéki tárgyalást. Virág Szabados még 1895-ben verekedés közben sulyosan fejbe ütötte Szabó Imre debreczeni legényt, aki három évvel a verekedés után meghalt. Az orvosok csak halálakor kenstatálták, hogy a három év előtt kapott sérülés következtében halt el Szabó. — Szabadost ujból vád alá helyezték s a debreczeni esküdtbiróság marasztaló verdiktje alapján a törvényszék *2 évi fegy házra itélte.* Virág Szabados János megnyugodott az itéletbe, amelyet csak akkor fog kitölteni, ha a katonaságnál letölti még hátralevő másfél évi szolgálatát. Onnan egyenesen a börtönbe fogják kisérni a deli huszárt.

SZERKESZTŐ ÜZENETEK.

M. L. Helyben. Szives figyelmeztetését köszönettel vettük. Magunk is észrevettük már azt a *rikkancs összefogdosási* manipulációt, dehát mi nem rikkancsokkal szerkesztünk ujságot, hanem tollal a kezünkben, lankadatlan szorgalommal s föltétlenül *tisztességes* eszközökkel szolgáljuk a közügyeket, hiven, becsületesen. Czélunk az, hogy teremtsünk a debreczeni közönségnek tárgyilagos, komoly, irodalmi szinvonalon álló, olcsó ujságot, amire Debreczen intelligens, müvelt közönsége igényt tarthat. Ha ezen törekvésünknek megfelelünk, hisszük, hogy a nagyközönség teljes mértékben méltányolni is fogja fáradozásunkat s mindenha támogatni fog bennünket nehéz munkánkban, amint ezt rövid pár nap óta alkalmunk volt tapasztalni. A *jó* ujságot *maga a közönség* terjeszti s eme kétségtelen legjobb terjesztési módnak, higyje meg ön, csöppet sem árt a rikkancs összefogdosás naiv spekulációja. Ha arra figyelmeztetett volna Uraságod, hogy odaát *jobb* ujságot csinálnak, ez elszomoritott volna bennünket, de hogy valamennyi rikkancsot összefogdossák, s ezzel akarnak bennünket lehetetlenné tenni: ezt legfölebb mulatságosnak tartjuk. Hivatásos ujságirók, tollforgató emberek lévén, az ujságirás mesterségét nem üzleti oldaláról biráljuk, tehát a rikkancs összefogdosás együgyü müvelete nem fog bennünket eltántoritani becsületes törekvésünktől, hogy a nagyközönséget továbbra is lankadatlan szorgalommal szolgáljuk, s irodalmi szinvonalon álló ujságot adjunk a kezébe. Egyebekben pedig ismételten köszönjük szives érdeklődését s megvagyunk róla győződve, hogy vannak még Debreczenben sokan, akik a zsurnalisztikáról ugy vélekednek, mint Uraságod, akik a jó ujságot a rikkancs közvetitése nélkül is fölkeresik. Ez pedig nagyonis elég nekünk, hogy czélunkat elérjük. Üdv!

KÖZGAZDASÁG.

Debreczeni piaczi árak.

1900. deczember 7.

Áru:	Minőség:				Ár 50 kg.-ként korona:
Buza vörös		77			6·65— 6·75
„ „		78			6·70— 6·80
„ „		79			6·75— 6·85
„ „		80			6·85— 6·95
„ sárga		78			6·70— 6·80
„ „		79			6·80— 6·90
„ „		80			6·50— 6·60
Árpa	—	—	—	—	5·35— 5·45
„ jobb	—	—	—	—	5·75— 5·85
Zab	—	—	—	—	5·40— 5·50
Tengeri (uj)	—	—	—	—	4·70— 4·80

Sertésvásár.

Kőbányai sertéspiacz, deczember 7. Magyar elsőrendü: Öreg nehéz (páronkint) 400 kgmon felüli ——— kr. Közép pkint 300—340 klg. sulyban ——— kr. Fiatal nehéz (páronkint) 320 klg. 97—98 kr. Fiatal könnyü páronkint 250 klg. sulyban 96—97 kr. Szerbiai: Nehéz pkint 260 klg. sulyban 92—94 krig.

Sertéslétszám: 1900. évi deczember hó 7-ik napján volt készlet 36762 darab, decz. 4-én felhajtatott 686 drb., 1900. deczember 4-én elszállittatott 742 drb., deczember 4-ére maradt 36905 darab.

REGÉNY CSARNOK.

A hüség áldozata. 6

Kamillia olyan kedves volt, milyennek hittem. Nyájasan beszélgetett mindenről, mi a fiatal hölgyeket és embereket érdekelheti. Csevegtünk irodalomról, müvészetről, Kamilla rajongásig csüggött az eszmén, hogy énekesnő lesz. Az első siker annyira felbátoritá, hogy ha még egyszer annyi akadály gördült volna eléje, még akkor sem riadt volna vissza. Az öreg asszony elbeszélte, mennyit fizetett Olasz- és Németországban a mestereknek, kik leányát tanitották.

Bizony sokba került, sohajtott az öreg ur a kályha mellől.

— Én megjegyzém, hogy a kinceket a földből sem lehet minden fáradság nélkül értékesiteni. Majd a jövő százszorosan fogja kipótolni a multat. A hir, név, a diadal! Ha az első lépés igy sikerült, a koszoru elmaradhatlan,

Az anya szigoru arcza a biztatásra, a szép jövő emlitésére egészen felvidult, s férjére nézett, ki azonban tovább is mormogott. Ismét kifejezte örömét, hogy velem megismerkedhettek és hivott, máskor is látogassam házukat.

Hálásan csókoltam meg a vén asszony redős kezét s mintegy kérdőleg tekintettem Kamillára, ha nem veszek-e észre valami visszariasztó jelt a szép arczon. De Kamilla szintén igen nyájas volt, mely minden kétséget kizárt, hogy továbbra is szivesen fognak fogadni.

Föltettem magamban, ha az első látogatás alkalmával nem találok szivélyes fogadtatásra, még elég időm lesz a visszalépésre. A küszöbről még nem nagy fáradságba fog kerülni a visszatérés. Szivem, ha fájni is fog s egyidőre vigasztalhatlan is marad, nem kell tartanom a kiábrándulástól akkor, midőn talán szivem, lelkem is beleveszne.

Egy vott csak, mi az első látogatásnál rosz jelként tünt fel: az öreg ur, ki majd minden szóra mormogott, mintha mindaz, mit beszéltünk, merő légvár lenne, mely egyszerre mint buborék fog eloszlani.

Kamilla csakhamar észre is vette zavaromat s mosolyogva jegyzé meg, hogy: a papa nem igen szereti a müvészetet, s még azt sem kedveli, ha énekelgetek. Hanem ez mit sem tesz!

Azonnal elképzeltem magamban az öreg ur helyzetét. Különösen is tünt fel az öreg, reális mészáros e csupa ideális lények közt. Már külseje olyan ellentétben volt az egész házzal. Az elegánsul butorozott terembe valami oda nem illő portékának látszott a kövér, egyszerü öltözékü alak, majdnem kicsattanó arczával, durva nagy kezeivel, melyek nagyon is emlékeztettek a vágóhidakra, hol az öreg majdnem harmincz esztendőn át szakadatlanul, lankadatlan kitartással müködött.

Bizalmas körben hallottam, hogy az öreg Gödöllei azért is olyan komor egy idő óta, mert vagyonából, melyet véres verelytékkel szerzett, nagyon sokat megemésztettek az olasz és német mesterek.

— Ha tudtam volna, hogy ez a komédia ilyen sokba fog kerülni, inkább beszélni sem tanittattam volna meg. Ezreket költeni csak azért, hogy az ember egy kizsé kornyikáljon. Borzasztó! mondogatá néha az öreg házi urrá avanzsirozott mészáros, s mogorva arczczal eresztette szájából a füstfelhőket, melyekből néha csak feje-bubja látszott ki.

Elég volt azonban, ha az ur fizetett, ekkor megis simogatták arczát, hanem midőn a pénzt kiadta, aztán maradhatott ismét karszékében és szivogathatta pipáját, senki rá sem hederitett.

Kamillának, mióta a nyilvánosság előtt föllépett, több kiadása volt. Többet kellett toilette-jére, lakására, környezetére forditani.

(Folyt. köv.)

Debreczeni városi szinház.

Folyó sz. 71. Bérlet 59. sz. „B“

Szombaton, 1900. évi decz. hó 8-án:

Coriolanus.

Tragédia 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Coriolanus — — — Komjáthy János
Titus — — — — Tanay Frigyes
Menenius — — — Bartha István
Sicinius — — — — Ifj. Szathmáry
Junius — — — — Pataki Béla
Tullus — — — — Odry Árpád
Szenátor — — — Péchy L.
Polgár — — — — Nagy Gy.
Volumnia — — — Breznai A.
Virgilia — — — — Fái Flóra
Valeria — — — — T. Halmi M.
Servilia — — — — Bárdos I.

Holnap, vasárnap, decz. 9-én, két előadás:
Délután 3 órakor, félhelyárakkal:

Koldusdiák.

Operette 3 felvonásban.

Este 7 és fél órakor, rendes helyárakkal, b.-szünetben, az Uránia szinház előadása:

Páris 1900-ban

és ujdonságul először:

Parasztszivek.

Népszinmü 1 felvonásban.

A hét müsora.

Szombaton, deczember 8-án 59. szám „B“ bérletben: *Coriolanus.*

Vasárnap, deczember 9-én két előadás, délután félhelyárakkal a *Koldusdiák.* Este bérletszünetben a budapesti *Uránia* szinház előadása: *Páris—1900.* és a *Parasztszivek.*

Szerkesztésért felelős:
HARSÁNYI SÁNDOR.
Kiadótulajdonos:
az Uj Debreczeni Friss Ujság Társaság

Van szerencsém tudatni, hogy az általános cselédhiányon segitendő, a vezetésem alatt álló szálloda, vendéglő és kávéházi személyzet elhelyező intézethez: Piacz-utcza 79. szám alatt

uj cseléd-elhelyező irodát

nyitottam.

Főbb törekvésem, hogy a nagyérdemü közönség megbizásait **becsületes és szorgalmas cselédek** közvetitésével a legjobban kielégitsem.

Teljes tisztelettel

Telefon sz. 98. **Privitzer József**
ügyvezető. 6

Üzletem áthelyezése miatt

Karácsonyi és Ujévi

23 **ajándékok**

leszállitott árban

kaphatók

Lám Sándor

üveg és porczellán ületében,
DEBRECZEN,
Piacz- és Hatvan-utcza sarkán.

Szinházi látcsövek

legfinomabb achromaticus üvegekkel.

Szemüvegek, mindenféle szemüveg használóknak.

Diaphraghma és hegyjegecz üvegek, aczél, állany, szaru, teknőcz, doublé, ezüst, arany keretekben.

Szalonlorgnettek és minden látszerészi czikkek olcsó árban kaphatók, az általánosan elismert szakértő látszerésznél

Fischer Jakab

Debreczen, Főtér. 7

Ügyes

lapelárusitók

felvétetnek

a kiadóhivatalban.

Antal Vinczéné

szabászati és női ruha varróterme.

Közelgő 6

báli idényre

ajánlja a

legujabb divat szerinti ruhák

elkészitését

a legszikesebb és jó izlésü kivitelben, szolid árak mellett.

Csapó-utcza 18. sz. (gyógytár udvarban).

Jó derékvarró és tanulólányok felvétetnek.

Kitünő borok

1898. évi Magyarádi — — 1 lit. **80** fil.
1898. évi Balatonmelléki -- 1 „ **80** „
1899. évi Szegszárdi vörös 1 „ **1.04** „

azonkivül

az **Országos központi mintapincze eredeti palaczkozásában, hazánk összes borvidékeiről** kezeskedett tiszta minőségben 2

Kontsek Géza

füszer- és borkereskedésében

Kossuth-utcza.

Boros Testvérek

női divat, vászon, pipere czikkek és női kézimunkák áruháza.

Debreczen, Kossuth-utcza 6. sz.

Alkalmas ajándék tárgyak a legolcsóbbtól a legfinomabb divat különlegességekig.

Alkalmi vétel:

Divatos szépszinü selymek diszeknek blusokra, estélyi és utczai ruhákra.

méter ára 35 kr.

Egy blusra 4 méter selyem diszszel együtt 1 frt 44 kr.

Nagy választók selymekben:

I. csoport 58 kr. II. csoport szép koczkás pongies 65 kr. III. csoport üde szép világos egész selyem virágos pongies 77 kr. IV. csoport 78 kr. V. csoport selyem brocatok 87 kr. VI. csoport igen szép divat selymek mtr. ár 95 kr.

Szép és értékes ajándék 115 cm. széles (egy ruhára 5 mtr. szükséges) fekete mohair mintázott divat kelme mtr. ár 90 kr.

Megrendelésre kifogástalan szabásu divatos ruhákat készittetünk 17 frttól feljebb.

Ügyes finom ruhakelme maradékok **félaron.** 1

Ranunkel H. és Fia

1874. óta fenálló

posztó-nagykereskedő czég

külön

kézmüáru-osztályt

rendezett be,

ugyszintén **bel- és külföldi**

8 **gyapjuszöveteket**

is nagyban, melyeket a czég

gyári árak

mellett **kicsinyben** is elárusit.

Leszállitott árak!!

Leltározás alkalmából deczember hó folyamán a raktáron lévő

Női ruhaszöveteket

szines selymeket, mosó velezeket, atlas-satin és batistokat, haraszt-kendőket,

valamint

szőnyegeket, függönyöket

tetemesen leszállitott árakon árusitjuk el.

Szabó Lajos Fiai

DEBRECZEN, Rózsatér.

Több ezer darab

maradék női ruhaszövetekből

feltünő olcsó áron!

7 méter egy ruhának való női divatszövet 1 frt 75 kr.

Révész Zsigmond

czipő-, kalap- és uri divatüzletét a városi uj bérházba

(városházával szembe)

helyezte át.

Ajánlja

dusan felszerelt raktárát

lehető legjutányosabb árban. 9.

Németi J.

fényképész,

müterme Piacz-utcza 42. sz. 33

Komáromi József

könyvkötő és papirkereskedő

Debreczen 11

Placz-utcza 12. Stenczinger-ház.

A Karácsonyi és ujévi saisonra ajánlja magát.

Legjutányosabb árban kaphatók

gyermekjátékok

és

Karácsonyi ajándéktárgyak

Szent-Királyi Tivadar

müiparáru üzletében.

24

Karácsonyi, Ujévi és menyasszonyi

ajándéktárgyakat

gyári áron ajánl

ifj. Tájer József

Debreczenben. 35

Medgyaszay Sándor

kiviteli hentesüzlete

Debreczenben, Gr. Dégenfeld-tér 2. sz.

Mindennemü

hentesáruk

nagyban és kicsinybeni szétküldését, mint nyitott üzletébeni pontos kiszolgálását a legelőnyösebb árakban ajánlja. 13.

Rózsa Lajos

női felöltő áruházában tulhalmozott raktár miatt 12

nagy árleszállitás.

Női kabátok, paletók, gallérok, leánykabátkák, szőrmeárnk, blousok, gyermekköpenyek, diszitett női kalapok

meglepő olcsó, szabott árak mellett kaphatók.

Nyomatott a „Csokonai“ nyomdában Debreczenben.